

Työ- ja elinkeinoministeriö
Lausuntopalvelu

VN/144/2022

TYÖTTÖMIEN OPISKELUA JA TYÖTTÖMYYSTURVAOIKEUTTA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia (1290/2002), julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia (916/2012) ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia (1269/2020). Lakiesitysten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023.

Opintojen pää- ja sivutoimisuutta arvioitaisiin opintojen laajuuden perusteella jatkossa vain tiettyjen erikseen määriteltyjen opintojen osalta. Työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja suorittavaa työnhakijaa koskisi jatkossa täysimääräinen työnhakuvelvollisuus. Vastaavasti työnhakijoihin, jotka eivät ole suorittaneet peruskoulun, lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa tai ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta sovellettaisiin alennettua työnhakuvelvollisuutta.

Yleisiä huomioita esityksestä

AMKE pitää esityksen työnhakuvelvollisuus ja työhakukeskusteluiden ulottamista päätoimiseen työttömyysetuudella tuettuun opiskeluun ongelmallisena.

Työttömyysetuudella tuettavan omaehtoisen opiskelun palveluprosessi ja työhakuvelvollisuus

Työttömyysetuudella tuettuja omaehtoisia opintoja opiskelevista arviolta noin 38 prosenttia on peruskoulun tai ylioppilastutkinnon varassa. Työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja opiskelevien ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen suorittaneiden työnhakijoiden siirtäminen täysimääräisen työnhakuvelvollisuuden piiriin. Tämä vahvistaisi esityksen mukaan julkista taloutta vuodesta 2025 alkaen arviolta noin 41 miljoonalla eurolla vuodessa. AMKEN arvion mukaan tässä ei todennäköisesti ole otettu huomioon pelkän perusasteen varassa olevien työllistymisen määräaikaaisuutta, ja he usein palaavat työllisyyspalveluiden piiriin. Tämä puolestaan lisää kustannuksia, erityisesti pidemmällä aikavälillä, kun ilmiö toistuu.

Perusasteen varassa olevien työllisyysprosentti on keskimäärin vain noin 60 prosenttia eli selvästi alempi kuin vähintään toisen asteen suorittaneilla. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus JOTPA on arvioinut, että perusasteen vaatimustason työpaikkojen määrä jatkaa laskuaan tulevaisuudessa automaation ja digitalisaation seurauksena.

AMKE pitää ongelmallisena työnhakuvelvollisuuden ulottamista koulutuspalveluihin. Velvollisuus tulisi rajata opintojen loppuvaiheeseen, jolloin se tukisi työllistymistä, mutta ei tarpeettomasti hidastaisi opintoja. Sama ongelma koskee työhakukeskusteluihin osallistumista kolmen kuukauden välein. Nämä haitat korostuvat erityisesti aikuisten perusopetuksessa opiskelevilla. Yksilöllisestä joustavuudesta huolimatta, AMKE pitää esitystä opintojen suorittamista heikentävänä ja työllisyydenhoidon resurssien tehokasta käyttöä haittaavana toimenpiteenä. Työhakukeskustelu työnhakuvelvoitteen ohella tulisi rajata vain opintojen loppuvaiheeseen.

AMKE esittää toimintamallia, jossa lähtökohtaisesti kaikille työnhakijoille pitäisi saada toisen asteen tutkinto tai muu työllistävä koulutus kuten esimerkiksi hoiva-avustajan koulutus, jotta työllisyysastetta voidaan nostaa.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry

Veli-Matti Lamppu
toimitusjohtaja

Saku Lehtinen
johtava asiantuntija